

DEVA HOLDİNG

2020 Sürdürülebilirlik Raporu

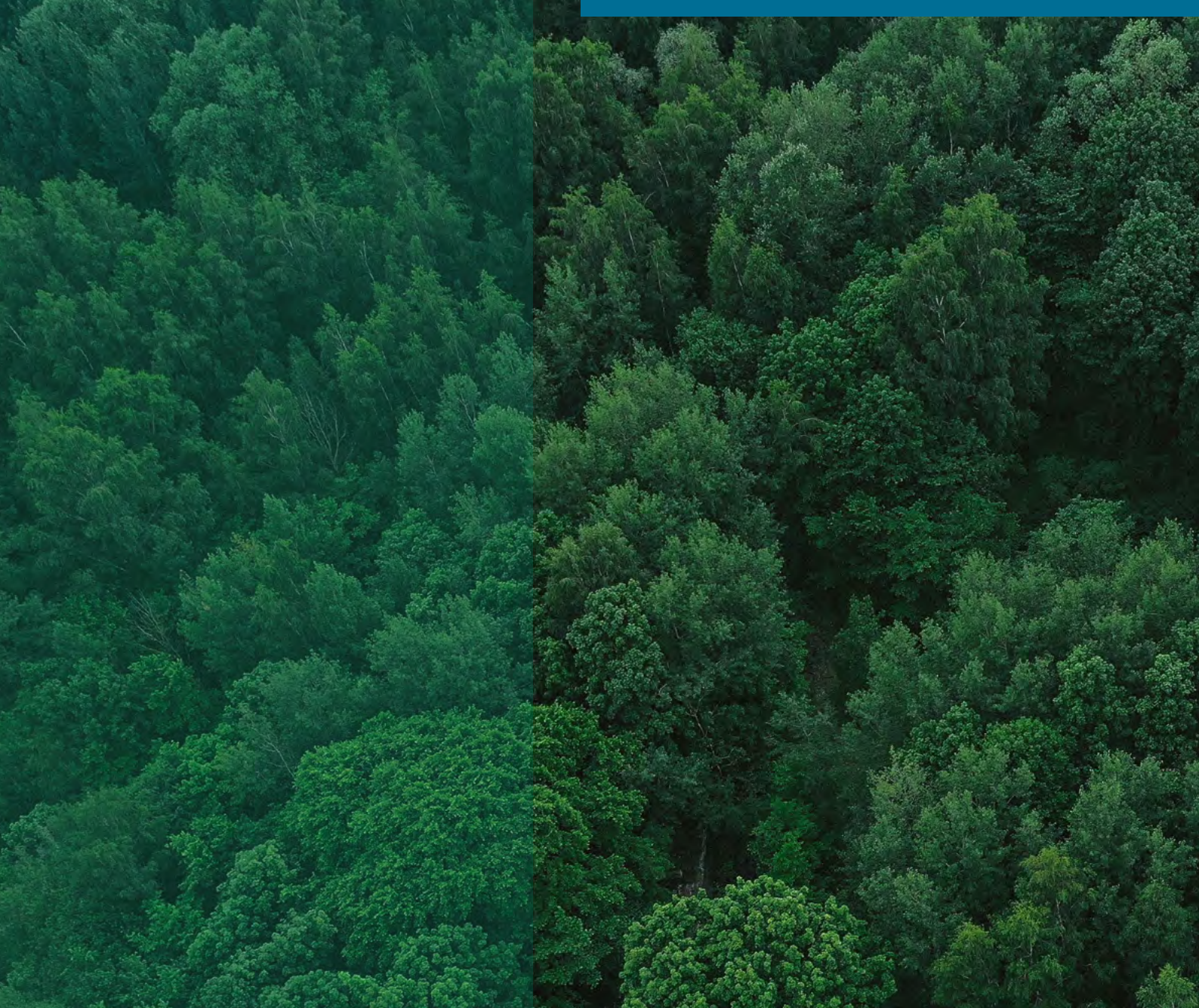

İçindekiler

Rapor Hakkında	6-7
Yönetim Kurulu Başkanı ve CEO'nun Mesajı	8-9
DEVA Hakkında	10-11
- Bir Bakışta DEVA	11
- Misyon, Vizyon ve Değerlerimiz	11
- Finansal Performans	12
- Hissedarlar ve Bağlı Ortaklar	13
- COVID-19 ve DEVA	14-15
Kurumsal Yönetim	16-21
- Etik İlkeler	16
- İç Denetim ve Risk Yönetimi	17
- Sürdürülebilirlik Yaklaşımı ve Yönetimi	18
- Öncelikli Konularımız	18-19-20
- Paydaş İletişimi	21
Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme	22-24
- Ar-Ge ve İnovasyon	22
- DEVARGE	22
- Dijitalleşme	23
- Sorumlu Tedarik Zinciri	24
- Fikrî Mülkiyet Hakları	24
- Veri Güvenliği ve Gizliliği	24

Yenilikçi Ürünler	25
- Ürün Güvenliği ve Kalitesi	25
- Etik Pazarlama	25
- İlaça Erişim	25
Çalışma Hayatı	26-29
- Yetenek Yönetimi	26
- Eğitimler	27
- Yeni Yeteneklerin Çekilmesi	27
- Çalışan Bağlılığı ve Mutluluğu	28
- İş Sağlığı ve Güvenliği	29
Çevresel Sorumluluk	30-32
- Çevresel Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi	30
- Sera Gazı İzleme ve Kurumsal Karbon Ayak İzi Çalışmaları	31
- Enerji Yönetimi	31
- Su ve Atık Su Yönetimi	31
- Atık Yönetimi ve Sıfır Atık	32
Ekler	34-38
- Kurumsal Üyelikler Listesi	34
- Performans Tabloları	34-38
- Sosyal Performans Göstergeleri	34-35-36
- Çevresel Performans Göstergeleri	37-38
- GRI Tablosu	38-43

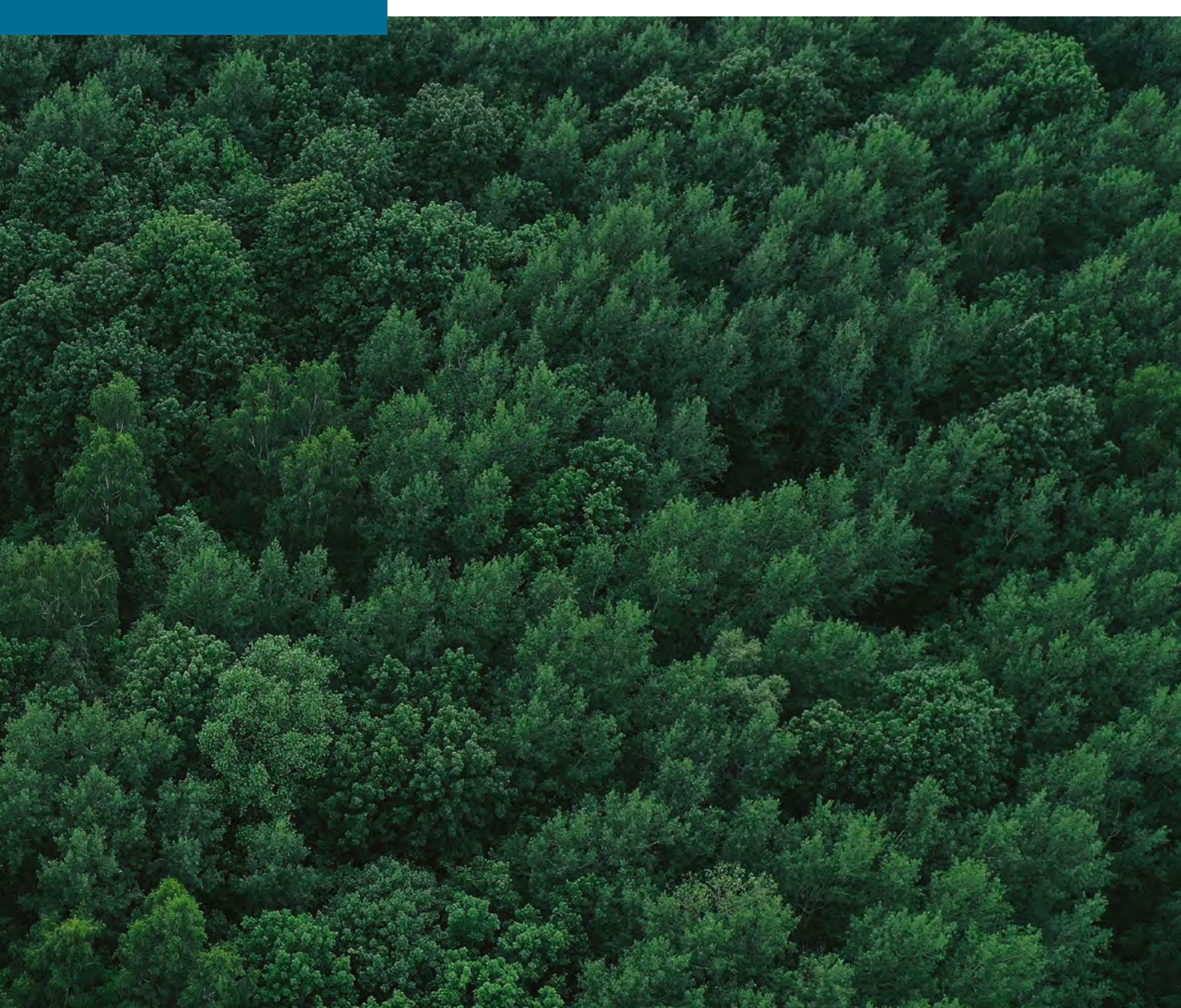
Rapor Hakkında

DEVA Holding A.Ş. (DEVA) olarak kurulduğumuz 1958 yılından bu yana işimizi sürdürülebilir bir şekilde yapmaktayız. Sürdürülebilirlik performansımızı paylaşmak üzere ilk defa hazırladığımız bu rapor ile çevresel, sosyal ve yönetim (ÇSY) konularındaki performansımıza ve şirketimizdeki iyi uygulama örneklerine yer vermekteyiz. Rapordaki sayısal performans DEVA'nın 01.01.2020 - 31.12.2020 tarihleri arasındaki Türkiye operasyonlarını kapsarken uygulama ve projeler, tüm DEVA operasyonlarını içermektedir. Ayrıca geçmiş üç senelik performans verileri de paylaşılmaktadır.

Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative - GRI) tarafından yayımlanan GRI Standartları: 'Temel' (core) seçeneğiyle uyumlu hazırlanan bu raporda DEVA ve paydaşları için önceliği bulunan konulara yer vermekteyiz.

Rapora dair tüm soru ve görüşlerinizi **surdurulebilirlik@deva.com.tr** adresi üzerinden iletebilirsiniz.

Yönetim Kurulu Başkanı ve CEO'nun Mesajı

Değerli Paydaşlarımız,

2020 yılı başlarında etkisini gösteren COVID-19 salgını ile birlikte zor bir yılı geride bırakıyoruz. Etkili aşılardan üretilmesi, aşı ve tıbbi malzeme üretim kapasitesinin artması ve sürecin hızlanması ile dünya ekonomileri toparlanmaya başlıyor. Ancak küresel olarak salgının yayılmasına karşı alınan önlemlerin farklı zaman dilimlerine gelmesi tedarik zincirlerini olumsuz etkilemeye devam ediyor. Ekonomik canlanma planlarında yeşil iyileşmeye ayrılan payın az olması fosil yakıt tüketiminin hızlanmasına ve sera gazı salımlarının salgın öncesi seviyelere ulaşmasına yol açtı. Buna ek olarak dijitalleşmenin salgın ile hızlanması tüm sektörleri derinden dönüştürmeye devam ediyor. İş süreçlerinde verimliliği artıran dijitalleşmenin şirketlerin çevresel etkisini azalttığını görüyoruz. Özellikle kaynak verimliliğini artırarak doğal kaynaklar üzerindeki baskıyı hafifleten bu trend, enerjinin de etkin olarak yönetilmesiyle iklim kriziyle mücadelede katkıda bulunabiliyor.

Sektörleri farklı şekillerde etkileyen bu trendler ilaç sektörü için fırsatlar barındırıyor. DEVA olarak salgın ve diğer riskleri, başta finansal ve operasyonel

olmak üzere farklı kategorilerde değerlendiriyor, risklerin etkin yönetilmesi ve fırsata çevrilmesi için çalışıyoruz. İlaç sektöründe faaliyet gösteren bir şirket olarak, 2020 yılında, sahip olduğumuz sorumlulukları da göz önünde bulundurarak üretim-tedarik faaliyetlerini önceliklendirdik. Solunum ve oftalmoloji gibi yeni alanlarda ürünler geliştirerek ürün portföyümüzü genişlettik ve yarattığımız değeri artırdık. Bunun yanı sıra, hematoloji gibi niş bir alanda değer katan ürünlerimizin yeni formlarıyla doktorların tedavi seçeneklerini genişlettik. Bu sayede, kur ve fiyatlandırma gibi konulardaki belirsizliklere rağmen başarılı bir yıl geçirdik. DEVA, 2020 yılında kutu bazında 2. sıradaki yerini %5,7 pazar payı ile korurken TL bazında ise %2,7 pazar payı ile 7. sırada yer aldı.

Günümüzde yarattığımız değerın sürdürülebilir bir şekilde gelecek nesillere aktarılmasını önemsiyoruz. Bu sebeple, sürdürülebilirlik konularını önceliklendirmek ve odaklanacağımız konuları sıralamak için bir analiz gerçekleştirdik. İç ve dış paydaşların görüşünü aldığımız, küresel trendleri incelediğimiz bu analiz ile Ar-Ge ve inovasyon, ilaca erişim, iklim krizi gibi paydaşlarımızı ve işimizi etkileyen sekiz konuyu önceliğimiz olarak belirledik.

Gelecek dönemde bu konulara odaklanacağız.

Ar-Ge ve inovasyona yaptığımız yatırım sürdürülebilir büyümemizin temelini oluştururken şirketimize sektörel rekabet avantajı sağlıyor. Öte yandan Ar-Ge yatırımları, yarattığımız toplumsal ve çevresel değerlerde anahtar bir rol oynuyor. Tüm Ar-Ge faaliyetleri dahilinde yönettiğimiz DEVARGE ekibi 2020 yılında 278 çalışana ulaştı. Sadece 2020 yılında 20'den fazla ürün geliştirdik ve ciromuzun %7'sini Ar-Ge'ye ayırdık.

DEVA Holding olarak yaklaşık 2.500 kişiye istihdam sağlıyor ve kapsamlı üretim tesislerimizle faaliyet gösteriyoruz. Üretimimiz her yıl artarken farklı ürün ve ürün formları için yatırımlarımız devam ediyor. Ancak sadece DEVA olarak değil, tüm değer zincirimizle gelişmek istiyoruz. 2020 yılı itibarıyla 1.600'ün üzerinde yabancı ve yerli tedarikçi ile çalışıyoruz. Ayrıca Almanya ve İsviçre gibi ilaç sektöründe referans alınan ülkelerde ihracat operasyonlarımızı artırdık ve 2020 yıl sonu itibarıyla uluslararası pazarlarda 60'tan fazla ülkede 800'ün üzerinde ürün ruhsatına ulaştık.

İlaç sektöründeki öncü konumumuzla sorumlu bir

çevre yönetimi benimsiyoruz. Bu doğrultuda, başta enerji ve karbon yönetimi olmak üzere uygulama ve projeler geliştiriyoruz. Enerjide verimliliği artırmak ve toplam sera gazı salımlarını azaltmak için yeni teknolojilerin uygulanmasına yöneliyoruz. Atık buhar geri kazanımı, LED armatür kullanımı ve iş sağlığı güvenliği ve çevre uygulamalarında yazılım sistemlerinin kullanılarak kaynak tüketiminin azaltılması gibi konulara odaklanıyoruz. Bunların yanı sıra, kaynak verimliliğini artırmak için su tüketimini azaltacak filtrasyon ve aktif karbon sistemlerini hayata geçiriyoruz. Ayrıca atık konusunda sıfır atık hedefi ile hareket ediyoruz. 2021 yılı itibarıyla "Sıfır Atık" belgelendirme süreçlerini tamamlamayı hedefliyoruz.

2020 yılı performansımızı paylaştığımız, öncelikli konular üzerinden yarattığımız değeri ortaya koyduğumuz ilk sürdürülebilirlik raporunu sizlerle paylaşmaktan onur ve gurur duyuyoruz. Raporun hazırlanması başta olmak üzere sürdürülebilirlik yolculuğumuzda emeği geçen tüm paydaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Philipp Haas

Yönetim Kurulu Başkanı ve CEO

19
58

DEVA Hakkında

Bir Bakışta DEVA

DEVA Holding olarak 1958 yılında başladığımız faaliyetlerimize bugün Türkiye'nin köklü ilaç üreticilerinden biri olarak devam etmekteyiz. Ana faaliyetimiz olan beşeri ilaç ve ham madde üretimi ve pazarlamasının yanı sıra, veteriner ilacı, kolonya ve tıbbi ampül üretimi de gerçekleştirmekteyiz.

Küresel ölçekte herkesin sağlıklı bir yaşama erişebilmesi amacıyla, yenilikçi ve farklı ürünleri yüksek kaliteli bir deneyim ile sunmayı, rekabet alanlarında dev ilaç markaları yaratarak müşterilerimizin ilk tercihi olmayı hedeflemekteyiz. Her yıl yeni tedaviler sunmayı ve ürün çeşitliliğimizi sürekli olarak zenginleştirmeyi amaçlamaktayız. Güncel olarak ürün portföyümüzde onkolojiden kardiyojiye, solunum sisteminden oftalmolojiye 13 farklı terapötik alanda yaklaşık 600 ürün bulunmaktadır. Çerkezköy ve Kartepe'deki üretim tesislerimizin yıllık 578 milyon kutu ilaç üretim kapasitesi mevcuttur.

Hastaların ihtiyaç duyabilecekleri ilaçlara ulaşmasını kolaylaştırmak amacıyla araştırma ve geliştirme çalışmalarına ağırlık vermekteyiz. Ödüllü DEVARGE Merkezi'nde, yetkin DEVA çalışanları, ileri teknolojiye sahip laboratuvarlarda ve üretim sahalarında katma değeri yüksek ve yenilikçi ürünler geliştirmektedir. Bütün üretim tesisleri Avrupa GMP (Good Manufacturing Practice - İyi Üretim Uygulamaları) uygunluk onayı altında faaliyet göstermektedir. İlave olarak Kartepe üretim tesisinin US FDA (Food and Drug Administration-Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi) uygunluk onayı bulunmaktadır. Halihazırda 50'den fazla ülkeye ilaç ve ilaç ham maddesi ihracatı gerçekleştirmekteyiz. Aralarında ABD, İsviçre ve Almanya gibi ülkelerin de yer aldığı 60'tan fazla ülkede 800'ün üzerinde ürün ruhsatına sahibiz.

Misyon, Vizyon ve Değerlerimiz

Misyonumuz

Küresel ölçekte sağlıklı yaşama herkesin erişebilmesi amacıyla, yenilikçi ve farklı ürünleri yüksek kaliteli bir deneyim ile sunmak için varız.

Vizyonumuz

Rekabet ettiğimiz alanlarda dev ilaç markaları yaratarak ilk tercih olmak.

Değerlerimiz

- Zorluklara karşı dayanıklılık
- Sorumluluk üstlenmek
- Değişime ve gelişime açıklık
- Güvenilirlik
- İnsan odaklılık
- Takım çalışması

Finansal Performans

Toplam Yurt İçi İlaç Satışları (Milyon Kutu)

2017	158,1
2018	163,8
2019	159,7
2020	156,8

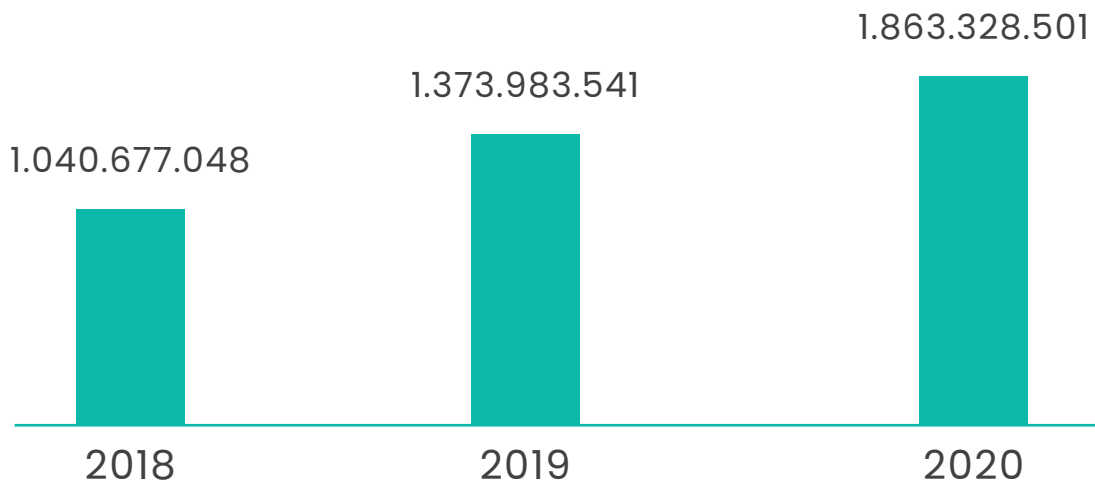
Toplam İhracat (Milyon TL)

2017	65,3
2018	118,8
2019	158,5
2020	265,0

Toplam Yurt İçi İlaç Satışları (Milyon TL)

2017	680,1
2018	910,6
2019	1.236,4
2020	1.546,8

Gelirler (TL)

Hissedarlar ve Bağlı Ortaklar

Beşeri ilaç üretimi ve pazarlaması, ilaç aktif maddeleri ve veteriner ilaçları konusunda faaliyet gösteren ve merkezi Lüksemburg'da bulunan EastPharma Sarl şirketi, DEVA Holding'in %82,20 pay oranıyla ana hissedarı konumundadır.

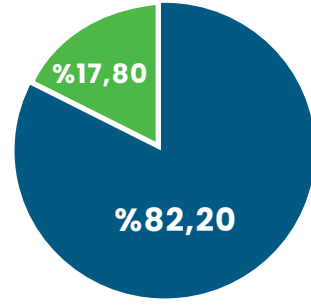

A Grubu	
Direkt Kontrol	%74,00
B Grubu	
Direkt Kontrol	%72,00
C Grubu	
Direkt Kontrol	%82,20

EastPharma Sarl şirketi, aynı zamanda, Türkiye ilaç sektöründe faaliyet gösteren Saba İlaç Sanayi Ve Ticaret A.Ş.'nin de %99,99 oranında ana hissedarıdır.

EastPharma Ltd. DEVA Holding'i bünyesinde bulundurmakta olup A, B ve C grubu hisselerine sahiptir.

Hissedar Yapısı (C Grubu Hisseler)

■ EastPharma S.a.r.l. ■ Diğer Hissedarlar

Saba İlaç, DEVA Holding'ten fason hizmeti satın almakta, bu kapsamda DEVA, Saba ürünlerini fason olarak üretmekte ve depolamaktadır. DEVA Holding Ar-Ge merkezi, Saba İlaç'a da Ar-Ge hizmeti vermektedir. Bu çerçevede DEVA, Saba ürünlerine ilişkin çalışmalar ve

pilot üretim gerçekleştirmektedir. DEVA Holding'ten mali, idari ve pazarlama ve tanıtım hizmetleri satın alan Saba İlaç'ın ürünlerinin yurt dışı satışını da kısmen DEVA Holding yürütmektedir.

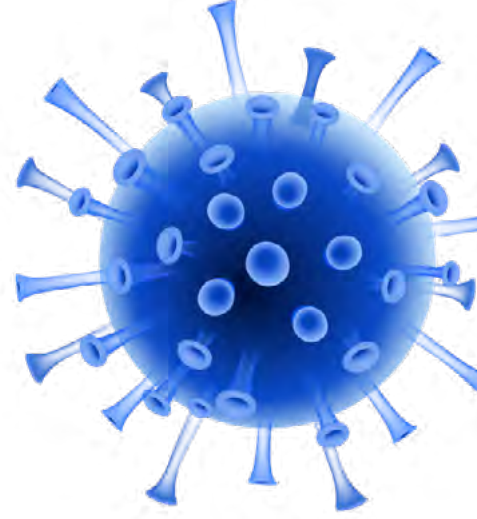
Bağlı Ortaklıklar

Ürünlerin yurt dışında satış ve dağıtımını Yeni Zelanda'da Devatis Ltd, Almanya'da Devatis GmbH, İsviçre'de Devatis AG, Amerika'da Devatis Inc., Meksika'da Devatis de Mexico, S.De RI. De.Cv ve Avustralya'da Devatis Pty Ltd,

Kanada'da Devatis Canada Inc. şirketleri üstleniyor. Yurt dışında bulunan şirketlerin kontrolü (%100 hisse) DEVA Holding'e aittir.

Bağlı Ortaklıklar	Kurulma Nedeni	Lokasyon	Hisse (%)
DEVATIS LTD	Beşeri-tıbbi ve veteriner ilaçların dağıtımının yapılmasını sağlamak amacıyla kurulmuştur.	Yeni Zelanda ve Avustralya	% 100
DEVATIS GmbH		Almanya	% 100
DEVATIS AG		İsviçre	% 100
DEVATIS INC.		ABD	% 100
DEVATIS DE MEXICO, S.DE RL. DE		Meksika	% 99,99
DEVATIS PTY LTD		Avustralya	% 100
DEVATIS CANADA INC.		Kanada	% 100

COVID-19 ve DEVA

COVID-19 salgını DEVA için finansal ve operasyonel riskler barındırmaktadır. Salgının getirdiği belirsizlikler ürün maliyeti, verimlilik, üretim zamanlaması ve kapasitesi ve ayrıca küresel tedarik zinciri gibi konularda hissedilmektedir. Yaşanabilecek iş gücü kaybı ve dönemsel olarak bazı ürünlerin satışında görülen olumsuzluklar da bu risklerin arasında yer almaktadır. Holding olarak özellikle tedarik zincirinde görülen aksamalar için önlemler almaktayız. Bu kapsamda, yüksek stok seviyeleri ile hareket etmekte, çalışanların yetkinliklerini artırarak farklı departmanlarda esnek olarak çalışabilmelerini sağlamaktayız.

Salgın ile mücadele için bir hazırlık ekibi oluşturulmuştur. Bu ekip, alınacak tedbirlerle ilgili çalışmalarını yürütmek, hijyen ve

temizlik konularında gerekli çalışmaları üstlenmek, kurum içi ve kurum dışı iletişimi koordine etmek ve acil durum planını güncellemek gibi görevler üstlenmektedir. Ekip içerisinde Tesis Grup Müdürleri, İnsan Kaynakları ve Gelişim Grup Müdürü, Kalite Operasyonları Grup Müdürü, Üretim Planlama ve Lojistik Grup Müdürü ve İş Sağlığı, Güvenliği ve Çevre Müdürü yer almaktadır. Bu üyelerin yanı sıra ihtiyaç halinde ekip büyüklüğü artırılmakta ve İSG Kurulu, İş Yeri Hekimleri, Çalışan Temsilcileri ve üst yönetimi de dahil edilmektedir. Ekip üst yönetime doğrudan raporlama yapmaktadır. COVID-19 salgını kapsamında DEVA Genel Merkez, Saha ve Üretim Tesislerinde;

- COVID-19 salgınıyla mücadele acil durum planı tanımlanmıştır. Gerekli durumlarda plan revize edilmektedir.
- Risk analizlerine COVID-19 salgını eklenmiştir. Analizler periyodik olarak gözden geçirilmektedir.
- Çalışan temsilcileri COVID-19 salgını ve alınan önlemler konusunda bilgilendirilmiştir. Ayrıca çalışan temsilcilerine, ekip, görevi ve hazırlıkların kapsamı konusunda bilgi verilmiştir.
- Salgının bulaş riskinin yüksek olduğu ilk dönemlerde, özellikle pandemi hastanelerinde sağlık çalışanı yakını olan çalışanlar tespit edilerek onların uzaktan çalışmaları için önlemler alınmıştır.
- Salgının yoğun olduğu aynı dönemlerde saha çalışanlarımızın hastane ve eczane ziyaretlerine ara verilmiştir.
- Yine salgının ilk dönemlerinde Genel Merkez çalışanları tamamen evden çalışmıştır. Mevcut durumda Pazartesi ve Cuma günleri evden çalışma modeline devam edilmektedir. Çalışanlar, haftanın diğer günlerinde %50 dönüşümlü olarak ofislerde çalışmaktadır.

- Kronik rahatsızlığı bulunan, 60 yaş üstünde olan ve gebe çalışanlar bulaşma oranının yüksek olduğu dönemlerde evden çalışmaya devam etmektedir. Mevcut durumda ise gebeliğinin 24 haftasından itibaren gebe çalışanlar uzaktan çalışmaya devam etmektedir.
- Üretim tesislerinde ise bölüm bazında evden veya vardiyalı çalışmaya devam edilmiştir.
- Tüm ofis ve çalışma alanlarında sosyal mesafenin korunması sağlanmış ve maske kullanımı zorunlu kılınmıştır.
- Hem Kartepe, hem Çerkezköy tesislerinde salgın ile mücadeleye destek amacıyla iş yeri sağlık birimlerinde hemşire görevlendirmesi yapılmıştır.
- Yurt dışından gelenler için 14 gün karantina kuralı uygulanmıştır.
- DEVAKADEMİ portalından COVID-19 hakkında çevrim içi bilinçlendirme eğitimleri verilmektedir. Ayrıca çalışanlara, iş yeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları tarafından da bilinçlendirme eğitimleri verilmiştir. Farkındalık oluşturmak amacıyla bilgilendirici kısa mesajlar tüm çalışanlarla paylaşılmıştır.

Kurumsal Yönetim

Faaliyetlerimizi, etkin kurumsal yönetim yapımızla uluslararası ve yerel düzenlemelere uygun olarak gerçekleştirmekteyiz. Tüm faaliyetlerimizle ortak değer yaratma anlayışıyla insan hayatına sağlık katmak amaçlanmaktadır. Bu yapılırken de sürdürülebilirliğin iş yapış şeklimize ve paydaşlarımızın iş yapış şekillerine entegre edilmesiyle toplumdaki pozitif etkinin artırılmasına odaklanılmaktadır.

Etik İlkeler

DEVA, şeffaf, hesap verebilir, paydaş odaklı bir yönetim anlayışına sahiptir. Bu yönetim anlayışımızı DEVA Etik İlkeler aracılığıyla paydaşlarımızla paylaşmaktayız. Rüşvet, yolsuzlukla mücadele, insan hakları gibi konuları içeren DEVA Etik İlkeler; şirket içi ilişkilerin yanında şirket ve tüm çalışanlarının müşteriler, tedarikçiler ve diğer menfaat sahipleri ile olan ilişkilerinin düzenlenmesi; hizmet kalitesinin artırılması; kaynakların etkin kullanımı ve haksız rekabetin önlenmesi amacıyla oluşturulmuş kurallar bütünüdür. Etik İlkeler; DEVA çalışanlarını, Yönetim Kurulu üyelerini, tedarikçileri, iş ortaklarını, aracıları, yüklenicileri ve birlikte iş yapılan tüm üçüncü tarafları kapsamaktadır. Tüm tarafların DEVA Etik İlkeler ile uyumlu çalışması amaçlanmaktadır. Çalışanlara Etik İlkeler ile ilgili gerekli bilgilendirmeler yapılmaktadır. Etik kültürün yerleştirilmesi, geliştirilmesi ve yaşatılması amacı ile gerekli gördüğü her türlü çalışmayı yapmak; Etik İlkeleri oluşturmak, güncellemek, yayınlamak, uygulanabilirliğini sağlamak; bu hususta görevlendirilenler ve çalışanlar için eğitim programları koordine etmek veya bu konularda uzman kuruluşlarla iş birliği yapmak Etik Kurulun sorumluluğundadır. Etik Kurulun başkanı DEVA Holding Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı, sabit üyeleri İnsan

Kaynakları ve Gelişim Grup Müdürü ile Hukuk İşleri Grup Müdürü'dür.

DEVA Etik İlkeler'e [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Etik İlkeler'e ilişkin herhangi bir şüphe durumunda, kurallara aykırı bir davranış ya da uygulamaya tanık olduğunda söz konusu durumu iletmek veya bu durum hakkında danışmak isteyen tüm çalışanlar, e-posta yolu ile (deva@deva.com.tr) Etik İlkeler Bildirim Hattı'na başvurabilmektedir. İhlale ilişkin bildirim yapan çalışanların veya diğer kişilerin kimlikleri hukuki ve idari gereklilikler çerçevesinde gizli tutulmaktadır. Etik İlkeler Bildirim Hattı'na gelen şikâyet, ihbar ile iddiaların değerlendirilmesi ve çözümlenmesinden Etik Kurul, yetkili ve sorumludur. Gelen bildirimler 3 ayda bir Etik Kurula raporlanmaktadır. İhlal bildirimini yapan kişilerin hakları korunmaktadır. Etik İlkeler'e aykırı davranışları onaylayan, bu davranışlara yönlendiren veya bu konularda bilgi sahibi olup gerekli bildirimini uygun şekilde yapmayan, bunlara göz yuman, izin veren tüm çalışan ve yöneticilere ise disiplin yönetmeliği çerçevesinde işlem yapılmaktadır.

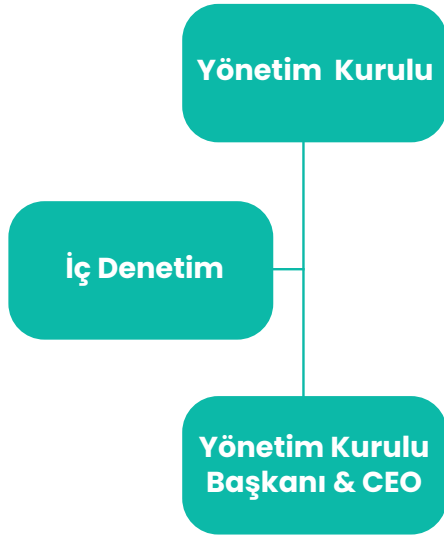
İç Denetim ve Risk Yönetimi

Şirketimizde etik ilkeler ile uyumlu, şeffaf, hesap verebilir ve gerekli düzenlemelere uygun bir şekilde faaliyet göstermenin güvencesi olarak iç denetim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. İç Denetim Bölümü liderliğinde yürüttüğümüz tüm faaliyetlerde ana amacımız; şirketimizin bu hususlara uygun olarak ilerlemesine yardımcı olmak üzere kurumsal yönetim süreçlerini iyileştirebilmek, kontrol süreçlerini değerlendirerek geliştirmek ve iyileştirmektir. Bu amaçlarla İç Denetim Bölümü; Uluslararası İç Denetim Enstitüsü'nün (The Institute of Internal Auditors - IIA) standartları ve etik kurallarına uygun şekilde faaliyetlerini gerçekleştirmekte, şirketimiz süreçlerinin esas sözleşmemiz ile yazılı politika ve uygulamalara uyumunu denetlemektedir. Bu denetimler sayesinde verimli ve etkin kontroller yapılmakta; iyileştirici ve düzeltici aksiyonlar zamanında alınmaktadır.

Denetim Komitesi ve İç Denetim Bölümü iş birliği ile hazırlanan risk odaklı denetim planı doğrultusunda süreç

analizleri yapılarak iyileştirmeye açık veya riskli görülen alanlar tespit edilmekte, herhangi bir usulsüzlük durumunda gerekli önlemlerin alınması için detaylı incelemeler yapılmakta ve gelecek dönemlerde oluşabilecek düzensizliklerin ortadan kaldırılması için alınması gereken önlemlere ilişkin öneriler oluşturulmaktadır. İç Denetim Bölümü; şirkete farklı kanallardan iletilen ihbar ve şikâyetlere ilişkin incelemelerde bulunmakta, yapılan incelemelerin sonuçlarını Denetim Komitesi'ne raporlamakta, raporlanan konular için alınacak aksiyonların planlanmasını ve sonuçlanmasını takip etmektedir.

2020 yılı boyunca İç Denetim Bölümü liderliğinde DEVA Holding Denetim Komitesi tarafından onaylanan denetimler gerçekleştirilmiş ve her üç ayda bir tespit edilen bulgular Denetim Komitesiyle paylaşılmıştır. Yönetim Kurulu'na bildirilen ve alınacak tedbirler hakkında mutabakata varılmış konuların kontrol denetimleri de gerçekleştirilmiştir.

DEVA Holding'te uluslararası standartlara uyumlu bir şekilde hem finansal hem de finansal olmayan riskler birlikte yönetilmektedir.

Kurumsal Risk Yönetimi çerçevesinde; risk yönetimine ilişkin faaliyetler, süreçlerin takibi ve politikalara uyumu Riskin Erken Saptanması Komitesi koordinasyonu ve sorumluluğunda yürütülmektedir. Riskin Erken Saptanması Komitesi'nin ana amacı şirketin varlığını, gelişmesini ve devamlılığını tehlikeye düşürebilecek risklerin erken teşhisine; tespit edilen risklerle ilgili gerekli önlemlerin uygulanmasına ve riskin yönetilmesine yönelik çalışmalar yapmaktır. Yapılan bu çalışmalar iki aylık dönemlerde raporlanmaktadır. DEVA Holding, risk yönetim yaklaşımının şirket genelinde benimsenmesine önem vermektedir. Bu doğrultuda tüm yöneticiler şirket içinde risk yönetim yaklaşımını yaygınlaştırmaktadır.

Sürdürülebilirlik Yaklaşımı ve Yönetimi

Şirketimiz, sürdürülebilirliğin yaşadığımız dünyada hepimizin sahiplenmesi gereken bir konu olduğuna inanmaktadır. Toplumun sağlığı için ihtiyacı olan ürünleri üretirken bunu sürdürülebilir bir şekilde gerçekleştirmek en büyük gayemizdir. Sağlıklı bir toplum inşası için çevreye ve insana karşı sorumlulukların bilincinde olarak hareket edilmektedir. Ortak değer yaratma anlayışıyla başta kendi operasyonlarımızda insan hakları, iş sağlığı ve güvenliği, enerji verimliliği ve atık konularını büyük bir titizlikle yönetmekteyiz.

DEVA'da sürdürülebilirlik çalışmalarının yürütülmesinden Kurumsal Yönetim Komitesi'nin altında faaliyet gösteren Sürdürülebilirlik Alt Komitesi sorumludur. Komitenin görevleri arasında Kurumsal Yönetim Komitesi'ne ve Kurumsal Yönetim Komitesi aracılığı ile Yönetim Kurulu'na, sürdürülebilirlik ile ilgili Türkiye'de ve dünyadaki gelişmeleri takip ederek geliştirdiği politika, prosedür ve çalışmaları sunmak yer almaktadır. Komite ayrıca, bu çalışmalarla ilgili çeşitli görüş ve önerilerini sunmak; sürdürülebilirlik yönetimi politika ve prosedürleri ile etkinliğini en az yılda iki kez gözden geçirerek sürdürülebilirliğin şirket bünyesinde hızlı, etkin ve sağlıklı yönlendirilebilmesini temin etmek;

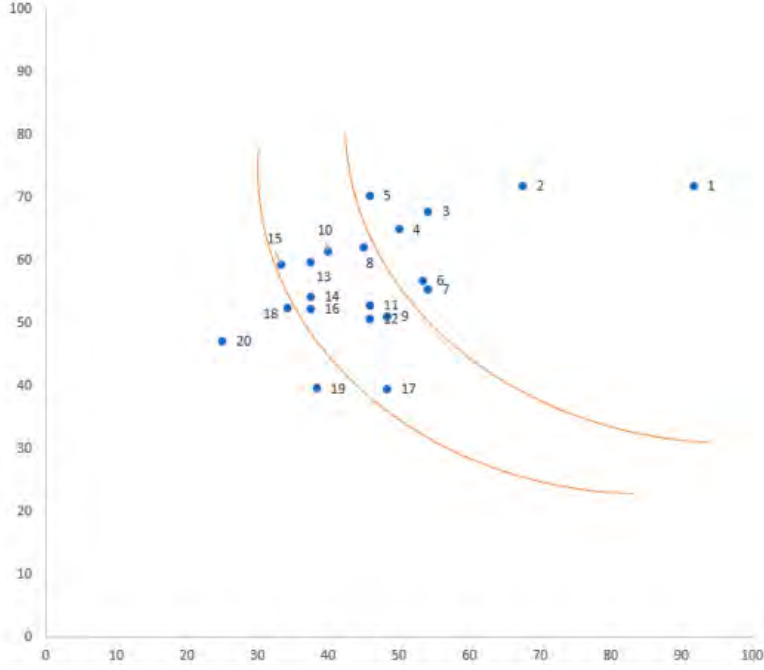
yıllık olarak bir sürdürülebilirlik iş planı hazırlamak ve hazırlanan bu plan çerçevesinde çalışmalarını sürdürmek sorumluluklarına sahiptir.

Sürdürülebilirlik Alt Komitesi, DEVA Sürdürülebilirlik Politikası'nın yön verdiği yönetim yaklaşımı ile oluşturduğu "Sürdürülebilirlik Alt Komitesi Çalışma Esas ve Usulleri" çerçevesinde çalışmaktadır. Komiteye Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı da olan CFO başkanlık etmektedir. Türkiye ve Uluslararası Pazarlar Genel Müdür Yardımcısı Komite'nin başkan yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Komite daimi üyeleri Kurumsal İletişim ve Pazarlama İletişimi, Hazine ve Yatırımcı İlişkileri, İnsan Kaynakları ve Gelişim, Hukuk, Finans, İş Sağlığı, Güvenliği ve Çevre, Üretim, Kalite Operasyonları, Ar-Ge ve Uluslararası Teknik Ruhsatlandırma, Satınalma, Üretim, Planlama ve Lojistik, Uluslararası Pazarlar, Stratejik Planlama ve İş Geliştirme, Biyoteknoloji, Mühendislik Projeler Koordinasyon birimlerinin yöneticileridir. Kurumsal İletişim ve Pazarlama İletişimi birimi yöneticisi aynı zamanda komite sekreteri olarak görev yapmaktadır. Komite yılda en az iki defa toplanmaktadır.

Öncelikli Konularımız

DEVA Holding paydaşlarıyla birlikte değer yaratmaktadır. Sürdürülebilirlik konuları önceliklendirilerek odaklanılacak alanlar belirlenmekte ve bu sayede yaratılan değer ölçeklendirilmektedir. 2020 yılında paydaşların katılımıyla önceliklendirme çalışması gerçekleştirilmiştir. Dış trend analizi ile sektördeki ve küresel gündemdeki uluslararası sürdürülebilirlik trendleri gözden geçirilmiş ve 22 konudan

oluşan uzun bir konu listesi oluşturulmuştur. Bu konuların paydaşlar için önemini belirlemek üzere paydaş analiziyle iç paydaşların görüşleri alınmıştır. Konuların DEVA için önemi belirlenirken sürdürülebilirlik ile ilgili koordinasyonu sağlayan ekiplerle görüşmeler gerçekleştirilmiş ve şirketin iş stratejisine yön veren konular değerlendirilmiştir.

1	Ar-Ge ve İnovasyon
2	İlaça Erişim
3	İlaç Güvenliği ve Yan Etkiler
4	Yetenek Yönetimi
5	İklim Krizi ve Sıfır Karbon Ekonomisine Geçiş
6	Fikri Mülkiyet Hakları
7	Sorumlu Tedarik Zinciri Yönetimi
8	Veri Güvenliği, Gizliliği ve Siber Riskler
9	Dijitalleşme
10	Çalışan Bağlılığı ve Mutluluğu
11	İnsan Hakları
12	Kurumsal Yönetim
13	Etik Pazarlama
14	Su ve Atık Su
15	İş Sağlığı ve Güvenliği
16	Fırsat Eşitliği, Çeşitlilik ve Kapsayıcılık
17	Entegre Risk Yönetimi
18	Döngüsel Ekonomi ve Atıklar
19	Paydaş Etkileşimi ve İş Birlikleri
20	Toplumsal Yatırım Programları

Tüm bu analiz ve çalışmalar sonucunda DEVA için sürdürülebilirlik açısından çok yüksek, yüksek ve orta öncelikli olmak üzere öncelikli konular belirlenmiştir. Bu konular gruplarına göre şöyledir:

Öncelik Türü	Öncelikli Konu	Nasıl Tanımlıyoruz?
Çok Yüksek	Ar-Ge ve İnovasyon	Yeni teknolojiler ile eşdeğer ilaç geliştirmede öncü olmak ve katma değeri yüksek ürünler geliştirmek üzere her türlü Ar-Ge çalışmasının yapılması, iş birlikleri ve paydaşlar ile açık inovasyon faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi
	İlaca Erişim	Toplumsal eşit bir şekilde kaliteli ve fiyatını karşılayabileceği ilaçlara ulaşabilmesi
	İlaç Güvenliği ve Yan Etkiler	İlaç kullanımının doğru bir şekilde yapılması ve yan etkilerinin açık bir şekilde belirtilmesi
	Yetenek Yönetimi	DEVA Holding'in günümüz ve gelecek ihtiyaçlarına paralel bir şekilde çalışanların yetenek ve yetkinliklerinin yönetimi, çalışanların eğitimi ve gelişimi, yeni yeteneklerin çekilmesi ve elde tutulması
	İklim Krizi ve Sıfır Karbon Ekonomisine Geçiş	İklim krizi riskleri ve etkilerinin tanımlanması, bu etkilerin azaltılması ve sıfır karbon ekonomisine geçiş için enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji gibi çalışmaların yürütülmesi
	Sorumlu Tedarik Zinciri	Tedarik zincirinde çevresel, sosyal ve etik kriterlerin gözetilmesi
	Fikrî Mülkiyet Hakları	DEVA Holding'e ait ürün lisans, fikrî mülkiyet ve fikrî mülkiyetten doğan hakların korunması ve gözetilmesi
	Veri Güvenliği, Gizliliği ve Siber Riskler	Kişisel ve kurumsal verilerin toplanma amacı ve yoluyla ilgili bilgilerin şeffaf bir şekilde paylaşılması ve korunması, siber güvenlik kapsamında önlemler alınması

Yüksek	İnsan Hakları	Zorla, zorunlu, sigortasız işçi ve çocuk işçi çalıştırmama, ayrımcılığın engellenmesi gibi temel insan haklarına saygılı iş ortamının tüm değer zincirinde sağlanması
	Dijitalleşme	Yeni teknolojiler ve Endüstri 4.0 kapsamında üretim ve hizmet süreçlerinin dijitalleşmesi
	Kurumsal Yönetim	Yönetim Kurulu ve komitelerinin yapısı, etkin işleyişi, ve ücretlendirmesi, çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim konularının yönetimi
	Çalışan Bağlılığı ve Mutluluğu	Çalışan mutluluğu ve bağlılığının artırılması, çalışan yan hakları, iş-özel hayat dengesi, gönüllülük aktiviteleri
	Etik Pazarlama	DEVA Holding'in pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinde toplumun ahlaki ve etik değerlerini dikkate alması, sorumlu bir yaklaşım izlemesi
	Su ve Atık Su	Su tüketim noktalarında risklerin tanımlanması, yeni ve çevreci teknolojiler ile geri kazanımın artırılıp kullanıma bağlı tüketimin azaltılması, su kullanımı konusunda farkındalık yaratılması
	İş Sağlığı ve Güvenliği	Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamının DEVA Holding çalışanları, yüklenici ve iş ortakları ile tüm değer zincirinde sağlanması, sağlık ve güvenlik kültürünün benimsenmesi
	Fırsat Eşitliği, Çeşitlilik ve Kapsayıcılık	Değer zincirinde ayrımcılığın ortadan kaldırılması, eşitliğin ve çeşitliliğin sağlanması, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik çalışmalar yapılması
	Entegre Risk Yönetimi	Finansal risklerle ÇSY risklerinin entegre yönetimi, finansal etkilerinin tespit edilmesi ve Holding risk kültürünün geliştirilmesi

Orta	Döngüsel Ekonomi ve Atıklar	Doğal kaynak ve malzemelerin en verimli şekilde kullanılması ile sıfır atık doğrultusunda tüm atıkların azaltılması ve tasarım aşamasından başlayarak atıkların takip edilerek ekonomiye geri kazandırılması, döngüsel ekonomi ile farklı iş modelleri ve ürünlerin ortaya konması
	Paydaş Etkileşimi ve İş Birlikleri	DEVA Holding'in çalışan, tedarikçi, müşteri gibi tüm iç ve dış paydaşlarıyla etkin ve düzenli iletişimi, yeni iş birlikleri ve ortaklıklar geliştirmesi
	Toplumsal Yatırım Programları	Toplumda değer yaratmak üzere ürün, proje, bağış ve yatırımlar ile yerel toplumun kalkınmasına destek olunması

Paydaş İletişimi

Paydaşlarla düzenli aralıklarla iletişim kurularak onların görüşleri alınmaktadır. Paydaşların beklenti, ihtiyaç ve önceliklerine uygun olarak onlarla uzun vadeli ve sürdürülebilir bir ilişki kurmak için paydaş iletişimi önemsenmektedir. Çeşitli kanallardan farklı paydaş gruplarıyla etkin bir iletişim sağlanmaktadır.

Paydaş Grubu	İletişim Aracı	Sıklığı
Çalışanlar	E-posta, telefon, sms	Günlük
Müşteriler (ecza depoları, doktorlar, eczacılar)	Müşteri ziyaretleri, telefon, e-posta, dijital platform	Günlük
Yatırımcılar ve Hissedarlar	Faaliyet raporları, yatırımcı toplantıları, görüşmeler	Üç ayda bir
Tedarikçiler	Tedarikçi ziyaretleri, telefon, e-posta, sürdürülebilirlik raporları	Haftalık
Kamu Kurumları ve Düzenleyici Kurumlar	Yazılı bildirimler	İlgili mevzuat kapsamında gereken sıklıkta
Bağlı Ortaklıklar ve İştirakler	E-posta, yazılı bildirimler, yönetim kurulu ve genel kurul toplantıları, görüşmeler	Üç ayda bir
Derecelendirme ve Değerleme Kuruluşları	Toplantı, e-posta, telefon	Yıllık

Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme

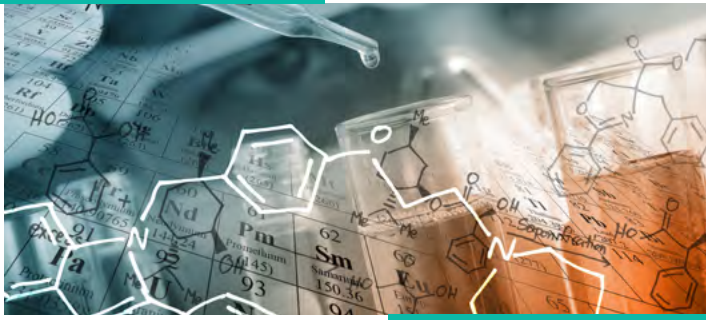
DEVA, üç üretim tesisi ve bir Ar-Ge merkezi ile Türkiye'nin köklü ve yerli ilaç üreticileri arasında yer almaktadır. Şirketimiz bu yeri daha da sağlamlaştırmak, bugünün ve yarının halk sağlığı ihtiyaçlarına yanıt vermek üzere çalışmaktadır. Ar-Ge ve dijitalleşme en güçlü araçlarımızdandır. İlaç sektöründe lokomotif konumunda olan Ar-Ge; rekabet avantajı elde etmek, yeniliklerden beslenerek ortaya yenilikçi ürünler çıkarmak ve ilaca erişimi artırmak gibi konularda kilit rol oynamaktadır. Toplum refahının önemli bir bileşeni olan halk sağlığı gözetilmekte, sağlığı herkes için erişilebilir kılmak adına eşdeğer ilaç geliştirme çalışmaları her geçen gün daha ileri seviyeye taşınmaktadır. Bu yaklaşımdan yola çıkarak, Ar-Ge ve inovasyondan güç alarak sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme amaçlanmaktadır.

Ar-Ge ve inovasyon

Ar-Ge ve inovasyonu önceliklendirerek küresel ölçekte sağlıklı yaşama herkesin erişebilmesi amacıyla, yenilikçi ürünleri yüksek kaliteli bir deneyim ile sunma misyonumuzu hayata geçirmekteyiz.

Ar-Ge ve inovasyon yaklaşımımız rekabet ettiğimiz alanlarda dev ilaç markaları yaratarak ilk tercih olma vizyonumuza katkı sağlamakta ve bu vizyondan yola çıkılarak yaratılan değeri artırmaktadır.

DEVARGE

Tüm Ar-Ge ve inovasyon çalışmaları DEVA'nın Ar-Ge oluşumu olan DEVARGE altında yürütülmektedir. Operasyonlar yetkin ve alanında uzman 278 kişiden oluşan güçlü Ar-Ge kadrosu, güncel teknolojik ekipmanlarla donatılmış laboratuvarlar ve üretim sahaları ile gerçekleştirilmektedir. DEVARGE; Farmasötik Geliştirme, Analitik Geliştirme, Üretim Mükemmelliği, API Geliştirme, CDT Dokümantasyon, Patent Biyoteknoloji ve Biyoeshdeğerlik bölümlerinden oluşmaktadır. Önformülasyon ve pilot üretim sahası, sentez ve ölçek büyütme laboratuvarları, stabilite kabinleri, analitik geliştirme laboratuvarları ve biyoteknoloji laboratuvarları ise araştırma ve geliştirme çalışmalarının yürütüldüğü alanları oluşturmaktadır.

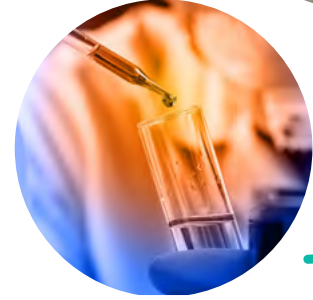
Türkiye'nin en büyük eşdeğer ilaç üreticisi olmak ve uluslararası pazarlara ihracatı yapılabilecek katma değeri yüksek ürünler geliştirmek ana hedefimizi oluşturmaktadır. Bu hedefi gerçekleştirmek üzere stratejik bir Ar-Ge yaklaşımı oluşturulmuş ve Ar-Ge'de odaklanılan temel konular belirlenmiştir:

- Ar-Ge faaliyetlerini ilgili otoritelerin beklentilerini karşılayacak şekilde, etik ve kanuni bütün düzenlemelere uygun yürütmek;
- Raf ömrü boyunca ürünün güvenlik, etkinlik ve kalitesinin değişmediğini kanıtlamak;
- Sürdürülebilir büyüme için verimliliği artırıcı yöntemler geliştirmek ve yeni teknolojileri üretime adapte etmek odaklanılan alanlar arasında öne çıkmaktadır.

Ürünlerin kalitesinin güncel standartları karşılaması; bitmiş ürünler için patent ihlal etmeyen yeni formülasyonlar, yeni dozaj formlar geliştirilmesi; ham maddeler için patent ihlal etmeyen farklı sentez yollarının veya yeni polimorfların bulunması üzerine çalışmalar yapılmaktadır. Uzun vadeli hedefler:

- Eşdeğer ilaç geliştirmede öncülüğü sürdürmek,
- Stratejik ürünlerde dikey entegrasyonu sağlamak,
- Etkin madde geliştirmede dünya ile rekabet etmek,
- Değer katılmış ürünler ile farklılık yaratmak,
- Regüle pazarlara (EMA ve FDA) ürünler geliştirmeye devam etmek,
- Yeni teknolojilerin adaptasyonu ile yetkinliğimizi artırmak,
- Üniversite-sanayi iş birliğini güçlendirerek yüksek katma değerli ürünler geliştirmek,
- Yenilikçi fikrî haklarımızı patent tescili ile korumaktır.

2020 yılı itibari ile Ar-Ge'ye ayrılan bütçe cironun %7'sidir. 2020'de geliştirilen 20'den fazla ürün için ruhsat alınarak ticarileşme adımı gerçekleştirilmiştir. DEVA, 2015 yılında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından düzenlenen Özel Sektör Ar-Ge Merkezleri Zirvesi'nde ilaç sektörünün en iyi Ar-Ge şirketi seçilmiş; ilaç ve eczacılık sektörünün en prestijli ödülleri olan Altın Havan'a üç kez üç farklı ürünle layık görülmüştür.

Dijitalleşme

Dijitalleşme, başta Ar-Ge olmak üzere tüm operasyonlar için kaldıraç görevi gören kritik bir araç olarak değerlendirilmektedir. Ar-Ge tarafından geliştirilen ürünlere yönelik birim formül, üretim yöntemi, analiz metotları, spesifikasyon gibi belgelerin Kalite Kontrol, Kalite Güvence, Üretim başta olmak üzere ilgili bölümler ile paylaşılması gerekmektedir. Kâğıt kopya ile yürütülen bu sürecin hızlandırılması, daha kontrollü ve güvenilir bir ortamda yürütülmesi ve ilgili belgelerin imzalanıp diğer birimler ile paylaşımının elektronik ortamda yapılabilmesi için sürecin ilgili yazılım sistemine entegrasyonu sağlanmıştır. Bu

sayede, tüm süreçler daha hızlı ve kesintisiz olarak devam ederken veri güvenliği de garanti altına alınmaktadır.

Üretimde verimliliği sağlamak üzere üretim hattından otomatik veri toplama; üretim hatlarında çalışan ürünlerin anlık takibi; üretim aşamalarında geçen zaman, arıza, duruş ve hız takibi dijital ortamlarda yapılmaktadır. Üretilen her bir ilaç kutusunun üretim aşamasından son kullanıcıya ulaşmasına kadar takibi dijital bir sistem aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Sorumlu Tedarik Zinciri

DEVA tedarikçileriyle beraber topluma sağlık katacak ürünler sunmaktadır. Ham madde temininden ürünlerin müşteriye ulaşmasına kadar olan tüm süreçlerde satın almalar ile üretimin tamamı güvenli ve yasalara uygun bir şekilde yapılmaktadır. Şirketimiz bugün 1.600'ün üzerinde yerli ve yabancı tedarikçiyle birlikte büyük bir ekosistemde yer almaktadır. Tedarikçilerin %82'si yerli olup satın almaların %60'ı yerel tedarikçilerden gerçekleştirilmektedir.

Tüm tedarik zinciri boyunca insana yakışır iş ve çevreye karşı sorumlu olmak esas alınmaktadır. Değer zincirindeki paydaşlarımızın sosyal, çevresel ve ekonomik performansları gözetilerek bu konularda gerçekleştirilecek iyileştirmeler için proje ve uygulamalar geliştirilmektedir. Tedarikten lojistiğe değer zincirinin tüm aşamalarında sürdürülebilirlik yaklaşımını yaygınlaştırmak, yenilikçi

teknoloji ve Ar-Ge çalışmalarını artırarak değer yaratmak hedeflenmektedir.

Fason üretim yaptığımız firmalar ile kalite sistemimizi etkileyen ham madde, yardımcı malzeme ve ambalaj malzemeleri tedarikçileri düzenli olarak denetlenmektedir. Denetimler GMP Uyum ekibi, kalite danışmanı veya hazır denetim raporları yoluyla yapılmaktadır. Denetimlerin sıklığı malzeme kritikliğine göre belirlenmekte, denetim yapılan tedarikçilerin kalite sistemleri ise anket ile değerlendirilmektedir. Denetim ve anket süreçlerinde değerlendirdiğimiz tedarikçilerin kalite sistemleri uygun bulunursa satın alma yapılmaktadır. Onaylanan tedarikçilere yıllık performans değerlendirmeleri yapılmaktadır.

Fikrî Mülkiyet Hakları

Fikrî ve sınai hakları gözetmek şirketimizin devamlılığı ve ürünlerimizin güvenilirliği için büyük önem taşımaktadır. Regüle bir sektör olan ilaç sektöründe lisans ve patentler aracılığıyla fikrî mülkiyet haklarının korunması için gerekli işlem ve çalışmalar hukuk birimi liderliğinde yürütülmektedir.

DEVA Holding Türk Patent Enstitüsü tarafından tescilli 800'den fazla marka ile faaliyet göstermektedir. Marka tescillerinin sürekliliğini temin etmek için düzenli olarak

kontrol ve takip işlemleri yapılmaktadır. İç pazarda tüm ürünlerimizi kapsayacak şekilde marka tescil süreçleri yönetilirken yurt dışı tescil süreçleri bazı ürünleri kapsamaktadır. Ticari ilişkilerin düzenlendiği tüm sözleşmeler hak kaybına mahal vermeyecek şekilde titizlikle, faaliyetlerimizi aksatmadan ve DEVA'ya ait fikrî mülkiyetin zarar görmeyeceği şekilde düzenlenmektedir. DEVA, üçüncü kişilerin fikrî mülkiyet haklarına saygı duymakta, eşdeğer ilaç üreticisi olarak patent ihlallerinden kaçınmak için azami gayreti göstermektedir.

Veri Güvenliği ve Gizliliği

Dijitalleşmenin her gün gitgide arttığı dünyada iş süreçleri de buna paralel olarak dijitalleşmektedir. Dijital ortamlarda tutulan verilerin herhangi bir siber saldırı durumunda çalınmaması ve korunması için siber güvenliğin sağlanarak verilerin güvenli bir şekilde saklanması öne çıkmaktadır. Bunun için şirketler çeşitli önlemler alarak bu platformların güvenliğini artırmayı amaçlamaktadır.

DEVA'da kişisel ve kurumsal veriler yerel mevzuata uygun bir şekilde işlenmektedir. Faaliyetlerimiz, uluslararası standartlarla tam uyumlu bir şekilde, sahip olduğumuz ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi kapsamında yürütülmektedir. Bu verilerin toplanma yolu ve amacıyla ilgili bilgiler bilgi sahibiyle şeffaf bir şekilde paylaşılmakta, bu bilgilerin korunması için siber risklerimiz belirlenmekte ve siber güvenliğe yatırım yapılmaktadır.

Yenilikçi Ürünler

Ürün Güvenliği ve Kalitesi

Portfoyümüzde bulunan, 13 farklı terapötik alanda yaklaşık 600 ürün ile halk sağlığı ihtiyaçlarına yanıt verilmektedir. Yenilikçi ürünlerimiz, stratejik hedeflerimize ulaşmada önemli bir rol oynarken toplumun güvenli ve etkili ilaçlara erişim olanaklarını da artırmaktadır. DEVA Holding,

ürün güvenliğini ve kaliteyi daima ulusal ve uluslararası standartlar ile regülasyonlar kapsamında yönetmektedir. Üretimimiz Çerkezköy 1 ve 2 ile Kartepe tesislerinde sahip olduğumuz ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Etik Pazarlama

İlaç sektörü ciddi ölçüde regülasyonlara tabi olmakla birlikte pazarlama ile ilişkili önemli riskler de barındırmaktadır. Paydaşlarla güven ilişkisini zedelememek ve daima etik marka algısını korumak üzere pazarlamada çeşitli prensiplerin belirlenmesi önem taşımaktadır. Şeffaflık ilkesini benimsemek, sorumlu pazarlama yaklaşımının başında gelirken satış ve pazarlamada görevli çalışanların etik yaklaşım üzerine bilgilendirilmeleri ve eğitimden geçmeleri kilit rol oynamaktadır.

DEVA'da tüm pazarlama aktiviteleri tanıtım yönetmeliği doğrultusunda Sağlık Bakanlığı mevzuatına uygun olarak gerçekleştirilmektedir. Sağlık mesleği mensuplarına yapılan değer aktarımları şeffaf bir biçimde düzenli olarak Sağlık Bakanlığına raporlanmaktadır. Ayrıca belli aralıklarla düzenlenen eğitimlerle pazarlama ve satış ekipleri tanıtım ilkeleri konusunda bilgilendirilmektedir.

İlaca Erişim

Orijinal ilaçlara yönelik patent süreleri dolduktan sonra, eşdeğer ilaçların üretim ve satış süreçleri devreye girmektedir. İş modelimizin temelinde yer alan maliyet açısından avantajlı eşdeğer ilaç üretimi, toplumun makul fiyatlarla ilaca ulaşmasına olanak sağlamaktadır. DEVA Holding, güçlü Ar-Ge yapısı sayesinde birçok farklı ürün grubuna geliştirme yapabilecek yetkinliğe sahiptir ve bu

yetkinliği halk sağlığı ihtiyaçlarını karşılamak, toplumun ilaca erişimini kolaylaştırmak ve dolayısıyla refah düzeyini artırmak, sürdürülebilir büyümeyi sağlamak için katalizör olarak kullanmakta; Ar-Ge ve inovasyonun gücüyle toplum için değer yaratmaktadır.

Çalışma Hayatı

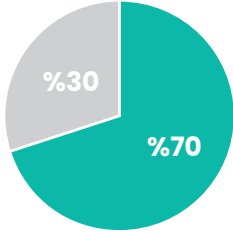
DEVA Holding, sunduğu ilaç markalarıyla sektörde ilk tercih olmayı hedeflemektedir. Bu hedefi gerçekleştirmek için sahip olduğu en güçlü kaynağın çalışanları olduğunun farkındadır. İnsan odaklı yaklaşımı doğrultusunda mevcut çalışanların yetkinliklerini geliştirmesine imkân sağlanırken, DEVA'ya yeni yetenekler çekmeye odaklanılmaktadır. 2020 yılı itibarıyla çalışan sayımız 2.455 kişiye ulaşmış bulunmaktadır.

Çalışanlarımıza adil, eşitlikçi ve güvenli hissettikleri bir çalışma ortamı sunmak, en önemli sorumluluklarımız

arasında görülmektedir. İş ortamında hiçbir ayrımcılığa müsamaha gösterilmemekte, farklılıkların şirket kültürünü zenginleştirdiğine inanılmaktadır. Çalışanlar arasında cinsiyet dağılımında denge olması gözetilmektedir. Çalışanların %70'i beyaz yakalı, %30'u mavi yakalı çalışanlardan oluşmaktadır. Tüm çalışanların %36'sı ve beyaz yakalı çalışanların ise %47'si kadın çalışanlardır. Kadınların iş yaşamına eşit koşullarda katılması amaçlanmakta ve iş-özel hayat dengesi kurmalarına destek olunmaktadır. Bu yıl doğum iznine ayrılan kadın çalışanların %96'sı işlerine geri dönmeyi tercih etmiştir.

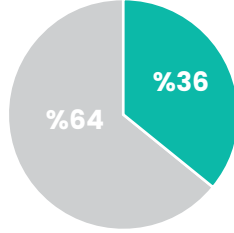

Kategoriye Göre Çalışanlar(%)

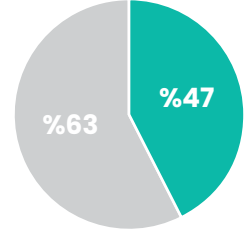
■ Beyaz Yakalı ■ Mavi Yakalı

Cinsiyete Göre Çalışanlar(%)

■ Kadın ■ Erkek

Cinsiyete Göre Beyaz Yakalı Çalışanlar(%)

■ Kadın ■ Erkek

Yetenek Yönetimi

İnsan kaynakları süreçleri, mevcut çalışanların sürekli gelişiminin desteklenmesini ve rekabet gücümüzü artıracak yeni yeteneklerin ekibimize katılmasını sağlayacak şekilde tasarlanmaktadır. DEVA Performans Yönetimi Sistemi kapsamında beyaz yakalı çalışanlar, hedefler ve yetkinlik bazında; mavi yakalı çalışanlar ise hedefler ve DEVA kurum değerleri bazında performans değerlendirmesine dâhildir. Performans puanı hesaplanırken iş hedeflerinin gerçekleştirilmesine yönelik değerlendirmenin payı %80 ve yetkinlik değerlendirmesinin payı %20'dir. DEVA Yetkinlik Değerlendirme süreci ise DEVA Performans Yönetimi Sistemi, eğitim ve gelişim, seçme yerleştirme ve terfi süreçleri ile entegre şekilde yürütülmektedir. 2020 yılında çalışanların %84'ü değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Mevcut yeteneklerin şirketimizde tutulmasına önem verilmektedir. Bu doğrultuda, şirket içinde açılan yeni

pozisyonlarda öncelik kendi çalışanlarımıza verilmekte ve çalışanlara farklı kariyer fırsatları sunulmaktadır. 2020 yılında açık pozisyonların %57'si iç adaylarla doldurulmuştur.

Değerlendirme Merkezi uygulamaları ve Terfi Komitesi değerlendirmeleri üzerine çalışanların uygun görevlere atanabilmesine yönelik sistemlerin uygulanmasına devam edilmiştir. Değerlendirme Merkezi uygulamaları kapsamında iç ilan veya yöneticinin talebi sonucunda çalışanın yetkinlikleri, bir üst pozisyonun yetkinlikleri doğrultusunda değerlendirilerek; çalışanın terfi etmeye hazır olup olmadığı gözlemlenmektedir. Terfi Komitesi, üst yönetim ve İnsan Kaynakları ve Gelişim biriminden oluşmaktadır. Tüm terfi kararları terfi kriterleri açısından değerlendirilerek bu komite tarafından alınmaktadır.

Eğitimler

DEVA Holding, çalışanların kişisel ve mesleki gelişimlerini desteklemenin, iş süreçlerinde değişen şartlara uyum sağlamada ve şirketin stratejik hedeflerine ulaşmasındaki öneminin farkındadır. Performans ve yetkinlik değerlendirme süreçlerinde elde edilen çıktılar doğrultusunda, çalışanların gelişim alanlarına uygun eğitimler belirlenmektedir. Çalışanların şirket içinde ve dışında (yurt içi ve yurt dışı olmak üzere) eğitim programlarına katılmalarına imkân tanınmaktadır. Pandemi şartlarında çalışan eğitimlerine ara vermeden devam edebilmek için çeşitli çözümler üretilmiştir. Eğitim ve gelişim planlamalarında sanal sınıf, video, e-sınav, e-öğrenme ve mobil öğrenme gibi uzaktan eğitim teknolojileri kullanılmış ve tüm lokasyonlardaki çalışanlara

ulaşacak, farklı öğrenme çözümleri sunulmuştur. COVID-19 ile beraber çevrim içi düzenlenen eğitimlerin içerikleri değiştirilmeden süreleri kısaltılmıştır. 2020 yılında çalışan başına ortalama 38 saat eğitim verilmiştir.

- Tüm yöneticilere uzaktan çalışan ekiplerin yönetimi konusunda onların becerilerini geliştirecek eğitimler verilmiştir.
- Genel Müdürlük ve üretim tesislerindeki orta kademe yöneticilerin liderlik becerilerini ve diğer pozisyonlardaki çalışanların iletişim ve ilişki yönetimi becerilerini geliştirmeye yönelik uzaktan eğitim programları düzenlenmiştir.
- Tanıtım ekipleri için pandemi koşullarında uzaktan tanıtım yapmalarını sağlayacak Uzaktan Sunum Becerileri eğitimi tasarlanmıştır.
- Çalışanların bireysel gelişimlerini destekleyen yabancı dil eğitim projesine uzaktan eğitim ile devam edilmiştir.
- Pandemide İnsan, Yaşam ve İlişkiler, Uzaktan Çalışma Kültürü gibi başlıklarla canlı webinarlar düzenlenmiştir.

Yeni Yeteneklerin Çekilmesi

DEVA Holding bünyesinde üniversite ve meslek lisesi öğrencilerinin gelişimine destek vermek üzere staj programları yürütülmektedir. Özellikle üniversite öğrencileri, ekibimize dâhil olabilecek potansiyel yetenekler olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'nin önde gelen üniversiteleri ile staj kontenjan anlaşmaları imzalanmıştır. Yaz döneminde üniversite öğrencilerine, kış döneminde ise meslek lisesi öğrencilerine DEVA Holding bünyesinde

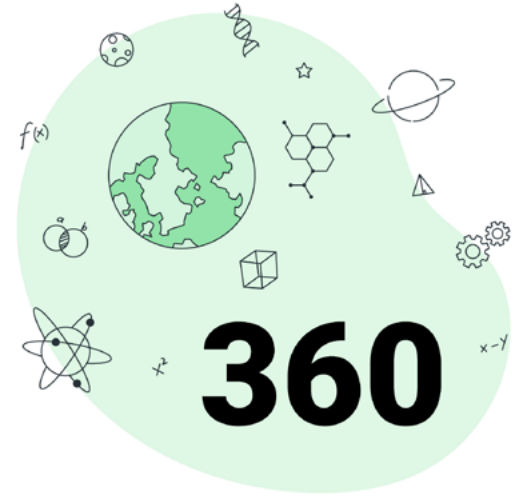
çeşitli departmanlarda staj imkânı sunulmaktadır.

İşveren markamızın bilinirliğini artırmak üzere üniversitelerin kariyer günlerinde eczacılık, kimya ve kimya mühendisliği bölümlerinde eğitim gören öğrencilerle buluşulmaktadır. Ayrıca, dijital işveren markası ve genç yetenek platformu olan Youthall'a katılarak dijital ortamda daha fazla genç yeteneğe ulaşma olanağı yaratılmıştır.

İlaç Sektöründe 360 Derece Eğitim Programı:

İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi ile iş birliğimiz kapsamında İlaç Sektöründe 360 Derece Eğitim Programı'nda yer alınmıştır. Bu program ile Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin yetkinliklerini, ilaç sektöründeki ihtiyacı karşılayacak şekilde geliştirmeleri ve programa katılan öğrencilerin, mezuniyet sonrası ilaç sektörüne kazandırılmaları amaçlanmaktadır. Programda yer alan Fakültenin 4. sınıf öğrencileri DEVA Holding'in Ar-Ge yöneticileri tarafından verilen çevrim içi derslere katılmış, bilimsel projelerde yer almış ve ilaç endüstrisinde deneyim kazanmışlardır.

Uzun Dönem Staj Programı:

Bu program kapsamında İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi ve diğer üniversitelerden eczacılık fakültesi 4. sınıf öğrencilerine çeşitli departmanlarımızda yüz yüze ve çevrim içi staj yapma imkânı sunulmaktadır.

Doktora Bursiyeri:

TÜBİTAK 2244 Sanayi Doktora Programı'na dâhil olan üniversitelerin moleküler biyoloji ve genetik, eczacılık, kimya, biyomühendislik, kimya mühendisliği, biyoloji ile genetik ve biyomühendislik bölümlerindeki doktora öğrencileri; Ar-Ge yönetimi çatısı altında doktora bursiyeri olarak istihdam edilmeye başlanmıştır.

Çalışan Bağlılığı ve Mutluluğu

Çalışanların kendilerini değerli ve mutlu hissettikleri bir iş ortamı sunmaya önem verilmektedir. Çalışan bağlılığını artırmaya yönelik çeşitli çalışmalar hayata geçirilmektedir.

- Pandemi nedeniyle, çalışanların sağlığını korumak adına, çalışma ortamında hijyen kuralları en üst seviyeye çıkarılmıştır. Çalışma ortamları ve ortak alanlar, sosyal mesafe kurallarına göre yeniden düzenlenmiştir. Bulaş riskini azaltmak amacıyla ofis çalışanlarına uzaktan çalışma imkânı sunulmuştur. Çalışanlar şirket içinde ve dışında dikkat edilmesi gereken hususlar konusunda düzenli olarak bilgilendirilmektedir.

- Çalışanların motivasyonunu artırmak amacıyla pandemi önlemlerine uygun olacak şekilde kutlama, tatil, happy hour, konser gibi çeşitli organizasyonların düzenlenmesine devam edilmiştir.

- Çalışanların yaratıcılıkları desteklenerek yeni fikir ve projeleri değerlendirilmekte ve seçilen projeler ödüllendirilmektedir. Proje ve fikir öneri formunu dolduran çalışan, bunu yöneticisine iletmekte, yöneticinin değerlendirmesiyle uygun bulunan başvuru da İnsan

Kaynakları ve Gelişim birimine gönderilmektedir. Bu şekilde iletilen fikirler ve projeler dört ayda bir üst yönetim, İnsan Kaynakları ve Gelişim, Hukuk ve Üretim birimlerinden oluşan Değerlendirme Komitesi tarafından incelenmekte ve seçilenler ödüllendirilmektedir.

- DEVA Holding çalışanların görüşlerine değer verip onları dinlemektedir. Öner-Kazan uygulamasıyla çalışanların açık pozisyonlara birbirlerini önerebilmesine imkân tanınmaktadır. İşe alım sürecinde çalışanların görüşlerinin alındığı bu uygulamada, önerilen adayların işe alınması hâlinde öneride bulunan çalışanlar ödüllendirilmektedir.

- DEVA çalışanlarının tıp, eczacılık, kimya, kimya mühendisliği, biyoloji, genetik ve biyomühendislik, biyokimya, biyomühendislik ve veterinerlik alanlarında okuyan çocuklarına burs verilmektedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği

Çalışanlarımıza sağlıklı ve güvenli bir iş ortamı sunmak temel sorumluluklarımız arasında görülmektedir. Sıfır kaza yaklaşımımız doğrultusunda, iş sağlığı ve güvenliği (İSG) konusunda performansımızı sürekli geliştirmek için yasal zorunlulukların ötesinde uygulamalar hayata geçirilmektedir. Tüm faaliyetlerimiz, sahip olduğumuz ISO 45001 İSG Yönetim Sistemi standartlarına uygun şekilde gerçekleştirilmektedir. İSG'den sorumlu en üst düzey yönetici İSG ve Çevre Müdürü olup CEO'ya direkt raporlama yapmaktadır.

İSG Kurulu, şirkette İSG kurallarının uygulanması ile takibinden ve şartların iyileştirilmesinden sorumludur. Kurul, iş kazalarının önüne geçmek amacıyla şirketimiz

bünyesinde güvensiz davranışları tespit etmeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Davranış odaklı güvenlik yönetim sistemi kurarak sahalarda güvensiz davranışları izlemiştir. Ayrıca tüm yöneticilerin davranış odaklı güvenlik yönetim sistemi eğitimini alması sağlanmıştır. Çalışma sonucunda kişiye bağlı güvensiz davranış kaynaklı iş kazası sayısı azalırken şirket içinde İSG konusunda farkındalık artmıştır.

DEVA'da İSG kültür ve bilincinin tüm çalışanlar ve alt işverenler nezdinde artmasını önemsiyor, düzenli İSG eğitimleri veriyoruz. 2020 yılında çalışanlara 16.854 kişi*saat ve taşeronlara 1.152 kişi*saat İSG eğitimi verdik.

Çevresel Sorumluluk

Çevresel Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi

Çevre ve iklim değişikliğine bağlı risklerin, küresel risklerin en başında yer aldığı¹ günümüzde, bunların yönetimi ve çevresel etkilerin en aza indirilmesi bir zorunluluk hâline gelmiştir. İş dünyası, kamu kurumları ve bireylerin kendilerine düşen sorumluluğu yerine getirerek iklim değişikliği ve çevresel sorunlarla mücadelede rol oynaması beklenmektedir. Mevcut sorunları enerji, su ve atık yönetimi başta olmak üzere bütüncül bir çevre yönetimi yaklaşımı ile ele almak gerekmektedir.

İlaç sektöründe Türkiye'nin önde gelen ve köklü şirketlerinden biri olarak, faaliyetlerimiz sorumlu bir çevre yönetimi anlayışıyla yürütülmektedir. Bu kapsamda, tüm iş süreçlerimizden kaynaklanan çevresel etkimiz ölçülmekte, değerlendirilmekte ve bu etkiyi azaltmak üzere çalışmalar yapılmaktadır. Faaliyetlerimiz, uluslararası standartlara ve yasal mevzuata uygun bir biçimde yürütülmektedir.

Sürdürülebilirlik yaklaşımımıza [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

İSG ve Çevre Politikasına [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Sürdürülebilir büyüme ve kalkınma hedefiyle enerji, su ve atık konularına odaklanılmaktadır. Enerji verimliliği ve tasarrufu çalışmalarımızla iklim kriziyle mücadele sürdürülmekte; sera gazı salımları ölçülerek yönetilmektedir. Ayrıca atık ve su yönetimi ile azalan doğal kaynakların korunması ve en etkin biçimde kullanılması amaçlanmaktadır.

Çevresel riskleri etkin bir şekilde yönetmek üzere etki değerlendirme raporları hazırlanmaktadır. Çevre boyut etki değerlendirmesi ve çevre yönetim programlarının oluşturulması prosedürü kapsamında çevre boyutları listesinde çevresel riskler, çevre boyutları ve çevre etkisi tanımlanarak aksiyonlar belirlenmektedir. Raporlar İSG ve çevre birimi tarafından hazırlanmaktadır. Bu raporlar yılda en az bir defa gözden geçirilerek gerekli durumlarda revize edilmektedir. Faaliyetlerimize sıfır çevresel kaza hedefi ile devam etmekteyiz. 2020 yılında hiçbir çevresel kaza yaşanmamıştır.

Çevresel etkimiz; çevre saha gözlemleri, kimyasal döküntü müdahale tatbikatı, çevresel kaza ve vaka raporlamaları ile yakından takip edilmekte ve buna göre hedefler belirlenmektedir. Her yıl, yıl sonu performans ve beklentileri gözden geçirilerek performans iyileştirmeye yönelik yeni hedefler konulmaktadır. Çevre saha gözlemleri, ilgili departmanlardaki çalışanlar tarafından sahada gerçekleştirilmekte ve raporlanmaktadır. Tespit edilen uygunsuzlukları düzeltmeye yönelik aksiyon planları

Operasyonlarımız, tüm üretim tesislerinde ve genel merkez ofisinde ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi standardı çerçevesinde sürdürülmektedir.

DEVA Holding çevre ile İSG konularındaki mevzuat ve diğer yerel gerekliliklere ek olarak paydaşların beklentilerine de uyumlu bir şekilde operasyonlarını yürütmektedir. Faaliyetlerimizden kaynaklanan çevresel etkiler değerlendirilmekte ve çevresel riski en aza indirmek için uygun teknolojiler kullanılmaktadır. Çalışanların ve paydaşların çevre ve İSG konularındaki bilinç düzeyinin artırılması ve bireysel sorumluluk kazandırılması için eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir. Atıkların kaynağında azaltılması ve geri dönüştürülerek yeniden kullanılmasına odaklanılmakta, bu doğrultuda paydaşlarımızın bilinç ve farkındalık düzeylerini artırmak için çalışılmaktadır.

oluşturulmakta, yakından takip edilmektedir. Kimyasal döküntü müdahale tatbikatı; geçici atık depolama alanı, laboratuvarlar ve ham madde deposu gibi alanlardan sorumlu departmanların görevli personelleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu tatbikatlar her yıl en az bir defa uygulanmaktadır.

Tatbikatların yanı sıra uyguladığımız projeler ile kaynak verimliliğine odaklanılmakta, çevre üzerindeki etkimizi en aza indirmek için çalışılmaktadır. Bu kapsamda, atık buhar geri kazanım projesi, led armatür kullanımı, İSG ve çevre uygulamalarında yazılım sisteminden yararlanılarak kaynak tüketiminin azaltılması gibi çalışmalar yürütülmektedir.

Sera Gazı İzleme ve Kurumsal Karbon Ayak İzi Çalışmaları

İklim değişikliği ile mücadele kapsamında yapılması gereken çalışmaların başında bu soruna sebep olan sera gazı salımlarının azaltılması ve nihayet sıfırlanması gelmektedir. Şirketler ve ülkeler, net sıfır taahhütleri vererek Paris Anlaşması'yla 2050'ye kadar sıcaklık artışını 1,5 °C'de tutma hedefine katkıda bulunmaktadır.

DEVA Holding iş süreçlerinden kaynaklanan sera gazı salımlarını yakından izlemekte, raporlamakta ve azaltmak üzere çalışmalar yürütmektedir. Enerji yönetimiyle birlikte verimliliği ve tasarrufunu artırmakta, enerji kaynaklı sera gazı salımlarını azaltmak üzere çalışmaktadır. Karbon salımlarıyla birlikte NOx ve SOx gibi diğer hava salımlarının da ölçümünü yaparak iklim değişikliği üzerindeki etkisini yönetip azaltmayı amaçlamaktadır.

Enerji Yönetimi

İklim değişikliğine sebep olan sera gazı salımlarının çok büyük bir kısmı enerji kaynaklıdır. Avrupa Birliği'nin (AB) yaptığı bir araştırmaya göre AB'deki salımların %80'inden fazlasını; enerjinin üretimi, dağıtımı ve tüketimi oluşturmaktadır.² Dolayısıyla sorumlu ve etkin bir enerji yönetimi, kritik bir alan olarak karşımıza çıkmakta; enerjinin en verimli şekilde ve temiz kaynaklardan elde edilmesinin önemi artmaktadır.

DEVA; küresel iklim değişikliği ile mücadeleye katkı sağlamakta, enerji verimliliğini ve tasarrufunu artıran çalışmalara ağırlık vermektedir. Enerjinin verimli kullanımı

çevresel etkilerin azaltılmasına yardımcı olduğu gibi, aynı zamanda maliyetlerin düşmesini sağlayarak finansal tasarruf elde edilmesine yol açmaktadır.

2020 yılında tesislerimizde enerji verimliliğini artırmaya yönelik çalışmalara devam edilmiştir. Bu kapsamda, teknik birimlerin kullandığı ekipmanlarda frekans invertörü kullanılması, su deposu girişine filtre ve aktif karbon sistemi eklenmesi, sıcak su buhar hatlarındaki kaçakların giderilmesi gibi faaliyetler yürütülmüştür.

Su ve Atık Su Yönetimi

İklim değişikliği kadar önemli bir diğer çevresel sorun doğal kaynakların azalmasıdır. Su stresi, etkilerini bugün göstermeye başlayan ve gelecekte şiddetini iklim değişikliği ile birlikte daha da artıracak olan bir tehlike olarak karşımıza çıkmaktadır. Su ve atık su yönetimi yapılarak azalan su kaynaklarını korumak, su tüketimini azaltırken aynı zamanda oluşan atık suların yeniden kullanılmasını sağlamak gerekmektedir. Bu süreçte teknolojiye ve inovasyondan faydalanmak önem arz etmektedir.

Bu doğrultuda enerji kayıplarını ve su tüketimini azaltmak için su deposu girişine filtre ve aktif karbon sistemi eklenmiştir. Böylelikle tüketilen su miktarında 500 m3 su tasarrufu elde edilmiştir. Ayrıca, su sistemleri ön arıtma kısmına deiyonizer ünitesi öncesine reverse osmos ünitesi kurulumu yapılmıştır. Bu sayede, hem rejenerasyon işlemi esnasında kullanılan su ve kimyasal sarfiyat önlenmiş hem de deiyonizer reçine ömrü uzatılmıştır.

Atık Yönetimi ve Sıfır Atık

Dayanıklı ve doğada zor çözünen bir materyal olmasına rağmen kolay şekil alabilmesiyle geniş çaplı kullanıma sahip olan plastikler (özellikle tek kullanımlık olanlar), atık kirliliğinin en büyük sebeplerinden biridir. Bu probleme karşı döngüsel ekonomik modellerin iş stratejilerinde yaygınlaşması, atıkların kaynağında azaltılması, oluşan atıkların ise geri dönüştürülmesi ve yeniden kullanılması gerekmektedir.

DEVA, insan ve çevre üzerinde çok ciddi etkileri olan atık kirliliğini azaltmaya yönelik sıfır atık prensibiyle çalışmaktadır. Operasyonlarımızda oluşan atık miktarının

en düşük seviyeye indirilmesi için çaba gösterilmektedir. Tehlikesiz atıklar her tesiste çevre izin ve lisansı bulunan firmalar aracılığıyla geri dönüştürülmektedir. Genel Merkez için sıfır atık belgesi alınmıştır. Kartepe Tesisi için de 2022 yılında sıfır atık belgesi almak hedeflenmektedir. Atık yönetimi sürecinde paydaşlarımızın da benzer bir bilinçle hareket etmesini sağlayacak çalışmalar yürütülmektedir. Bireylerin sorumluluk bilincini artırmak için eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir. Tesisler bazında tüm çalışanlara, ayrıca alt işveren ve taşeron çalışanlarına sıfır atık eğitimleri verilmektedir. 2020 yılında toplam 1.774 saat, kişi başına ortalama 1 saat sıfır atık eğitimi verilmiştir.

Kurumsal Üyelikler Listesi

İstanbul Sanayi Odası (İSO)
İstanbul Ticaret Odası (İTO)
Kocaeli Sanayi Odası
Kocaeli Ticaret Odası
Çerkezköy Ticaret ve Sanayi Odası
İstanbul Ticaret Borsası
İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Global Standartlar Merkezi

Performans Tabloları

Sosyal Performans Göstergeleri

Kategoriye Göre Çalışanlar	2018		2019		2020	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Toplam çalışan sayısı	756	1.325	831	1.539	892	1.563
Beyaz yakalı çalışan sayısı	658	774	735	880	803	913
Mavi yakalı çalışan sayısı	98	551	96	659	89	650

Çalışma Süresine Göre Çalışanlar	2018		2019		2020	
	Tam Zamanlı	Yarı Zamanlı	Tam Zamanlı	Yarı Zamanlı	Tam Zamanlı	Yarı Zamanlı
Çalışma süresine göre çalışan sayısı	2.081	0	2.370	0	2.455	0
Beyaz yakalı çalışan sayısı	1.432	0	1.615	0	1.716	0
Mavi yakalı çalışan sayısı	649	0	755	0	739	0

Yaşa Göre Çalışanlar	2018		2019		2020	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
30 yaş altı	360	295	370	370	391	346
30-50 yaş arası (30 ve 50 yaş dâhil olmak üzere)	385	965	449	1.103	490	1.147
50 yaş üstü	11	65	12	66	11	70

Yeni İşe Alınan Çalışanlar	2018		2019		2020	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Yıllara göre yıl içerisinde yeni işe alınan çalışan sayısı	176	273	205	453	180	198
30 yaş altı	126	131	132	231	124	111
30-50 yaş arası (30 ve 50 yaş dâhil olmak üzere)	50	138	73	220	56	85
50 yaş üstü	0	4	0	2	0	2

Taşeron Çalışanlar	2018		2019		2020	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Cinsiyete göre taşeron çalışan sayısı	43	136	47	144	64	160
	Tam Zamanlı	Yarı Zamanlı	Tam Zamanlı	Yarı Zamanlı	Tam Zamanlı	Yarı Zamanlı
Çalışma süresine göre taşeron çalışan sayısı	150	29	160	31	192	32

Yıllara Göre Çalışma Süreleri	2018		2019		2020	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
0-5 yıl süreyle çalışan sayısı	517	669	579	874	623	854
5-10 yıl süreyle çalışan sayısı	196	437	197	353	183	361
10 yıl ve üzeri süreyle çalışan sayısı	43	219	55	312	86	348

Doğum - Ebeveynlik İzni	2018		2019		2020	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Doğum - ebeveynlik izninden yararlanan çalışan sayısı	25	87	26	88	28	74
Doğum - ebeveynlik izninin sona ermesinden sonra işe dönen çalışan sayısı	25	87	26	88	27	74

Eğitim Saatleri (İSG eğitimleri hariç)	2018	2019	2020
Toplam eğitim saati	314.646	260.951	94.075
Çalışan başına düşen eğitim saati	148	117	38

Taşeron Eğitimleri	2018	2019	2020
Taşeron başına verilen eğitim saati	16	16	11,19

İSG Performansı***İş Kazası Sıklık Hızı**

Tesis	2018	2019	2020
Çerkezköy 1	0,61	0,74	0,67
Çerkezköy 2	0,83	1,37	0,79
Çerkezköy 4	0	0	0
Kartepe	0,08	1,36	1,5
Genel Merkez	0	0	0

İş Kazası Ağırlık Hızı

Tesis	2018	2019	2020
Çerkezköy 1	0,03	0,04	0,03
Çerkezköy 2	0,09	0,08	0,04
Çerkezköy 4	0	0	0
Kartepe	0,03	0,13	0,04
Genel Merkez	0	0	0

*Avrupa İş Kazası İstatistikleri'ne (European Statics On Accidents At Work - ESAW) göre hesaplama yapılmıştır.

İSG Eğitimleri	2018	2019	2020
Toplam İSG eğitim saati	17.020	13.699	12.903
Çalışan başına düşen İSG eğitim saati	6,93	5,58	5,25
Taşeronlara verilen toplam İSG eğitim saati	900	960	1.152
Taşeron başına düşen toplam İSG eğitim saati	5,03	5,03	5,14

Çevresel Performans Göstergeleri

	2018	2019	2020
Toplam Enerji Tüketimi (MWh)	140.538,49	140.653,22	136.003,36
Toplam Enerji Tüketimi (GJ)	505.938,58	506.351,60	489.612,10

Sera Gazı Salımları (ton CO2e)*	2018	2019	2020
Kapsam 1	19.963,55	19.828,94	20.133,08
Kapsam 2	34.422,26	34.888,65	32.343,12
Kapsam 3	1.205,69	1.273,66	1.335,81
Toplam	55.591,50	55.991,25	53.812,01

*Kapsam 1, Kapsam 2 ve Kapsam 3 emisyonları ISO 14064-1'e uygun olarak Sera Gazları Protokolü: Kurumsal Muhasebe ve Raporlama Standardı çerçevesinde operasyonel kontrol ilkesiyle hesaplanmıştır. Hesaplamalarda CO₂, CH₄, N₂O, HFC'lerin (SF₆ ve soğutucu gaz) CO₂ eş değeri faktörleri kullanılmıştır. Küresel Isınma Potansiyeli (Global Warming Potential - GWP) katsayıları Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (Intergovernmental Panel on Climate Change - IPCC) 5. Değerlendirme Raporu, Sera Gazı Protokolü (Greenhouse Gas Protocol <https://www.gov.uk/government/publications/greenhouse-gasreportingconversion-factors-2020>) ve Birleşik Krallık DEFRA 2020 Emisyon Faktörleri kullanılmak suretiyle bileşke ton CO₂-e değeri uygun katsayılarla çarpılarak hesaplanmıştır.

Atıklar (kg)	2018	2019	2020
Toplam tehlikeli atık	744.847	1.101.899	1.147.655
Geri dönüştürülen tehlikeli atık	58.923	65.344	59.818
Enerji olarak geri kazanılan tehlikeli atık	685.924	1.036.555	1.087.837
Geri dönüştürülen tehlikesiz atık	1.149.249	1.162.375	1.379.289

Su Tüketimi (m3)	2018	2019	2020
Toplam Su Tüketimi	462.838	484.388	529.099
Şebeke suyu	401.953	429.388	474.898
Yeraltı suyu	60.885	55.000	54.201
Toplam atık su	242.848	258.055	358.636

	2018	2019	2020
Toplam Çevre Yatırım ve Harcamalarının Miktarı (TL)	1.084.306	1.647.282	2.128.065

Ambalajlamada Kullanılan Ham Madde ve Malzemeler (kg)*	2018	2019	2020
Kâğıt	24.528.360	26.576.435	10.909.825
Plastik	5.595.690	11.268.600	1.871.210
Metal	1.027.365	1.380.060	587.590
Cam	13.731.150	3.805.125	4.230.750

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yayınlanmış olan Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği kapsamında bildirimi yapılan ambalaj miktarlarıdır.

GRI Tablosu

GRI Standardı	Göstergeler	Sayfa Numarası/ Doğrudan Kaynak	Verilmeyen Bilginin Açıklaması
GRI 101: Temel Esaslar 2016			
GRI 102: Genel Göstergeler 2016			
	Kurumsal Profil		
GRI 102: Genel Göstergeler 2016	102-1	7	-
	102-2	11	-
	102-3	https://www.deva.com.tr/tr/bize_ulasin	-
	102-4	11, 13	-
	102-5	13	-
	102-6	2020 Faaliyet Raporu, sayfa 21, 22 https://deva.com.tr/uploads/pdf_files/faaliyet_raporlari/CICDbdePlwxcE3XjcDHE.pdf	-
	102-7	11, 12, 34 2020 Faaliyet Raporu, sayfa 18-22 https://deva.com.tr/uploads/pdf_files/faaliyet_raporlari/CICDbdePlwxcE3XjcDHE.pdf	-
	102-8	34, 35	-
	102-9	24	-
	102-10	Değişiklik olmamıştır.	-

GRI 102: Genel Göstergeler 2016	102-11	17	-
	102-12	34	-
	102-13	34	-
	Strateji		
	102-14	8, 9	-
	102-15	17, 18	-
	Etik ve Dürüstlük		
	102-16	16	-
	102-17	16	-
	Yönetişim		
	102-18	17, 18 https://www.deva.com.tr/tr/komiteler 2020 Faaliyet Raporu, sayfa 57 https://deva.com.tr/uploads/pdf_files/faaliyet_raporlari/CICDbdePlwxcE3XjcDHE.pdf	-
	102-19	18	-
	Paydaş Analizi		
	102-40	21	-
	102-41	Toplu iş sözleşmesi kapsamında çalışan bulunmamaktadır.	-
	102-42	18, 21	-
	102-43	21	-
	102-44	19-21	-
	Rapor Profili		
	102-45	7	-
	102-46	7	-
	102-47	19-21	-
	102-48	Şirketin ilk sürdürülebilirlik raporudur.	-
	102-49	Şirketin ilk sürdürülebilirlik raporudur.	-

GRI 102: Genel Göstergeler 2016	102-50	7	-
	102-51	Şirketin ilk sürdürülebilirlik raporudur.	-
	102-52	Yıllık	-
	102-53	7	-
	102-54	7	-
	102-55	39	-
	102-56	Bulunmamaktadır.	-
GRI 200: Ekonomik Standart Serileri			
Satınalma Uygulamaları			
GRI 103: Yönetim Yaklaşımı 2016	103-1	24	-
	103-2	24	-
	103-3	24	-
GRI 204: Satınalma Uygulamaları 2016	204-1	24	-
GRI 300: Çevresel Standart Serileri			
Enerji			
GRI 103: Yönetim Yaklaşımı 2016	103-1	30-31	-
	103-2	30-31	-
	103-3	31	-
GRI 302: Enerji 2016	302-1	37	-
	302-4	31, 37	-
Su ve atık sular			
GRI 103: Yönetim Yaklaşımı 2016	103-1	31	-
	103-2	31	-
	103-3	31	-
GRI 303: Su ve Atık sular 2018	303-5	37	-

Emisyonlar			
GRI 103: Yönetim Yaklaşımı 2016	103-1	30-31	-
	103-2	31	-
	103-3	31	-
GRI 305: Emisyonlar 2016	305-1	37	-
	305-2	37	-
	305-3	37	-
Atık			
GRI 103: Yönetim Yaklaşımı 2016	103-1	32	-
	103-2	32	-
	103-3	32	-
GRI 306: Atık 2020	306-3	37	-
	306-4	37	-
GRI 400: Sosyal Standart Serileri			
İstihdam			
GRI 103: Yönetim Yaklaşımı 2016	103-1	26-29	-
	103-2	26-29	-
	103-3	26-29	-
GRI 401: İstihdam 2016	401-1	34-35	-
	401-2	26-28	-
	401-3	35	-
İş Sağlığı ve Güvenliği			
GRI 403: İş Sağlığı ve Güvenliği 2018	403-1	29	-
	403-2	29	-
	403-4	29	-

GRI 403: İş Sağlığı ve Güvenliği 2018	403-5	29, 36	-
	403-9	36	-
Eğitim ve Öğretim			
GRI 103: Yönetim Yaklaşımı 2016	103-1	27	-
	103-2	27	-
	103-3	27	-
GRI 404: Eğitim ve Öğretim	404-1	27, 35	-
	404-2	26-28	-
	404-3	26	-
Çeşitlilik ve Fırsat Eşitliği			
GRI 103: Yönetim Yaklaşımı 2016	103-1	26	-
	103-2	26	-
	103-3	26	-
GRI 405: Çeşitlilik ve Fırsat Eşitliği 2016	405-1	26, 34, 35 2020 Faaliyet Raporu, sayfa 10, 11 https://deva.com.tr/uploads/pdf_files/faaliyet_raporlari/CICDbdePlwxcE3XjcDHE.pdf	-
Özel Bildirimde Karşılığı Olmayan Öncelikli Konular			
Ar-Ge ve İnovasyon			
GRI 103: Yönetim Yaklaşımı 2016	103-1	22-23	-
	103-2	22-23	-
	103-3	22-23	-
İlaca Erişim			
GRI 103: Yönetim Yaklaşımı 2016	103-1	25	-
	103-2	25	-
	103-3	25	-

Fikrî Mülkiyet Hakları

GRI 103: Yönetim Yaklaşımı 2016	103-1	24	-
	103-2	24	-
	103-3	24	-

Veri Güvenliği ve Gizliliği

GRI 103: Yönetim Yaklaşımı 2016	103-1	24	-
	103-2	24	-
	103-3	24	-

